

ПРОАКТИВНІ МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Мирна О.В.,
кандидат економічних наук, доцент

Суб'єкти аграрної сфери в умовах сучасного конкурентного середовища змушені шукати найбільш оптимальні та ефективні форми управління витратами. Більшість аграрних підприємств зорієнтована на попроцесний метод обліку витрат, коли узагальнюються витрати за технологічними процесами, пов'язаними з етапами виконання робіт, передбаченими технологією виробництва в рослинництві і тваринництві.

На нашу думку, найбільш перспективними способами розв'язання завдань модифікації діючої методології обліку витрат і калькулювання собівартості продукції в аграрній сфері являються проактивні методи управління витратами: «кайзен-костинг» і «таргет-костинг».

Система «кайзен-костинг» передбачає забезпечення необхідного рівня собівартості продукції і пошук можливостей зниження витрат до деякого цільового рівня, для забезпечення виробництва. Головне в системі «кайзен-костинг» – не підтримка виробництва в стабільному стані у відповідності до стандартів, а постійне удосконалення ключових процесів так, щоб витрати на них безперервно знижувалися. При цьому «кайзен-костинг» полягає в удосконаленні лише за рахунок внутрішніх резервів, без залучення авансів або інвестицій [2]. Як бачимо, сутність даного проактивного методу управління витратами полягає у наскрізному пошуку та реалізації шляхів усунення відхилення між розрахунковою та цільовою собівартістю продукції (табл. 1).

Таблиця 1

Приклади можливого впровадження кайзер-концепції в аграрній сфері

Галузь (підгалузь) / підрозділ	Зміст удосконалення	Виконавці	Результат
Рослинництво	впровадження системи ошадливого землеробства (система по-Till – нульовий обробіток ґрунту), зменшення кількості технологічних операцій та шару ґрунту, який обробляється	робітники, механізатори, інженери	покращення технічних засобів, скорочення витрат енергоресурсів і праці, зниження питомої металоємності, питомої витрати палива, підвищення продуктивності праці.
Насінництво	збільшення ємності для зберігання насіння в два рази, покращення процесу збирання і відвантаження зерновідходів	робітники калібрувального підрозділу	відмова від ручної праці, одержання економічного ефекту.
Тваринництво (виробництво молока)	покращення технології доїння, підвищення якості молока, проведення переговорів із замовниками	технологи, економісти, робітники	збільшення частки молока вищого ґатунку, зниження собівартості виробництва, зростання доходності.
Зберігання та переробка зерна	удосконалення технологічної схеми комбікормового цеху	спеціаліст даного підрозділу	досягнення економічного ефекту та підвищення рентабельності.

Галузь (підгалузь) / підрозділ	Зміст удосконалення	Виконавці	Результат
Дивізіон «Цукор»	скорочення витрат фільтрувальної тканини та втрат цукру	спеціаліст даного під- розділу	економія електроенергії, одержання економічного ефекту, усунення втрат цукру.

Джерело: узагальнено автором на основі [1, с. 111-112].

Історично науково-методологічним продовженням концепції «кайзен-костинг» стала система цільової собівартості («таргет-костинг») – інтегральна модель управління витратами і прибутком, зорієнтована на безперервне зниження і контроль витрат виходячи з наявних умов ринкового середовища шляхом об'єднання зусиль різних підрозділів підприємства (маркетингових, конструкторських, виробничих тощо). При цьому умовою успішної реалізації даної концепції на практиці є їх злагоджена взаємодія з визначення в межах низки етапів дослідження «правильної» собівартості продукції, виходячи з попередньо з'ясованої ціни продажу: визначення потенційними споживачами в розрізі їх пріоритетних вимог ціни на продукт; визначення кошторисної (попередньої) собівартості; визначення цільової вартості кожної вимоги до нового продукту; співставлення складових попередньої собівартості з вимогами потенційних споживачів; заключне калькулювання цільової собівартості продукту. Очікувана ціна та бажаний прибуток зумовлюють необхідний рівень витрат (цільову собівартість).

Обидві концепції слід розглядати як взаємодоповнюючі, оскільки вони реалізують ідеологію зниження рівня окремих статей витрат і собівартості продукту в цілому до певного необхідного рівня. Проте метод «таргет-костинг» вирішує це завдання на стадіях планування і розроблення, а «кайзен-костинг» – на стадії виробництва.

Список використаних джерел

1. Горбылева А. А. Новые системы управления затратами как способ повышения эффективности сельскохозяйственного производства [Текст] / А. А. Горбылева, Л. М. Макарова // Молодой ученый. – 2013. – № 1. – С. 110-114.
2. Пузыня Т. А. Таргет-костинг и кайзен-костинг – инновационные концепции отечественного бухгалтерского учета [Електронний ресурс] / Т. А. Пузыня // Современные научные исследования и инновации. – Июль, 2012. – Режим доступа : <http://web.snauka.ru/issues/2012/07/15988>